

מחמדי התורה

לע"נ זקני מו"ר
כ"ק מו"ר
האדמו"ר מערלין
הגה"ק רבינו
יוחנן בן רבי משה
בעל האמרי סופר
עלה בסעודה השמימה
ל"ג לחודש
אדר א' תשע"ו
זכותו יג עלינו
ועל כל ישראל

לע"נ אמו"ר
הגה"צ רבי
חיים יעקב מנחם
שוורץ זצ"ל
דומ"צ ק"ק צאנז
בעל ה"יחי יעקב"
נלב"ע
ליל שבת קודש
פרשת וישלח
ט"ז כסליו תשפ"ג

חמדת הדרוש

האם בישול כולל עליה

בתורה"ק בפרשתינו ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ה'.

וברש"י, ובשלת זהו עלי אש, כמו ויבשלו את הפסח דיאשיהו.

במשנה (נדרים מט.) הנודר מן המבושל מותר בצלי, ובסוגיא איתא תניא ר"י אוסר בצלי, ואף על פי שאין ראייה לדבר, שנאמר ויבשלו את הפסח, וק' למאי הביא ראייה מקרא זה דהוא בד"ה ולא מביא מקרא המפורש בתורה דכתיב גבי פסח ובשלת ואכלת.

א'

גלי רחמנא דבפסח דורות לא בעינן עלי

החת"ס (נדרים שם) **תירץ**- דצ"ל דהו"א דבישול דתורה ממש, וגלי רחמנא בפסח דורות דלא בעי עלי אש.

ב'

איירי כבשלו לאחר שצלאו

עוד תירץ החת"ס- דא"נ י"ל דאיירי דבשלו אחר שכבר צלאו, וקמ"ל דאין הבישול מבטל הצליה עיין ס"פ כל שעה, אמנם הכא כתיב **ויבשלו את הפסח באש** משמע בודאי עלי אש ממש, ועוד דכתיב אחר זה ואת השלמים בשלו בסירות, משמע אבל הפסח צלו באש בלי הפסח סירות בינו לאש, א"כ מבואר דצלי אש נמי קרוי בישול וממילא נימא דובשלתם דפ' ראה נמי עלי אש קאמר כמו הכא וא"ש.

והביא דמצא דבירושלמי (פ' כיצד צולין הלכה יג) פירש כן, דאיתא התם, פסח מצרים עלי אש, ואין פסח דורות עלי אש דאמרין הלך אחר לשון תורה.

ג'

יכול להיות דקאי על החגיגה שבאה עם הפסח

במשכיל לדוד תירץ- דכאן בפרשתינו כתיב וזבחת פסח לד' אלו קיץ צאן ובקר, ופירש"י צאן שנא' מן הכבשים ומן העזים תקחו, ובקר, תזבח לחגיגה שאם נמנו על הפסח חבורה מרובה מביאים חגיגה עמו כדי שיהא נאכל על השווע וכו', ובפסוק ו', שם תזבח את הפסח בערב וגו' ובשלת ואכלת, ופירש"י זהו עלי אש שאף הוא קרוי בשול, אבל לא כתוב בפירוש ובשלת הפסח כמו שכתוב בד"ה ויבשלו הפסח, ועיין עוד זבחים ז' ע"ב (ועוד מקומות) דדריש מקרא זה לענין מותר פסח שבא שלמים, ולפ"ז גם כן א"ש מה דנקיט קרא אח"כ ובשלת ואכלת, דהרי שלמים נאכל בכל מאכל ולא בעי עלי.

ד'

דברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן

בבית האוצר (מערכת א - פ כלל ד') הקשה עוד, דרש"י (פסחים ז:) בהא דאיתא שם בודקים את החמץ לאור הנר ואעפ"י שאין ראי' לדבר וכו' לדבר, שנא' שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר ויחפש וגו' ואומר בעת ההיא אחפש ירושלים בנרות, ופירש"י אף על פי שאין ראי' לדבר **דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן**, ובשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי' ב') כתב, **כך אני מפרש אעפ"י שאין ראי' לדבר בכל מקום**, משום דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן.

והנה הכא יליף דהנודר מן המבושל אסור בצלי, מקרא דדברי קבלה ויבשלו את הפסח, אמנם הר"ן כתב בטעמא דמילתא דאין ראי' לדבר, משום **דבנדרים אזלינן בתר לשון בני אדם** ולא אזלינן בתר לשון תורה, שוב הביא **מס' זה ינחמנו** על המכילתא (פ' בא) שהעיר כן על הר"ן ועיי"ש שהעמיס בדברי **פי' הרא"ש** שכ' שזה בדברי הימים כתיב, ואין מביאין ראי' לדברי תורה **דבתורה משמעו בישול** עכ"ל, כלומר דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן.

ה'

פלוגתת הפר"ח והחוו"ד בבשר וחלה ע"י עליה

בפרי חדש (יו"ד ריש סי' פ"ז) הוכיח, דבשר בחלב על ידי עלי אסור מן התורה כבישול, מדכתיב ובשלת ואכלת, ובעל כרחך הכוונה לצלי, דהרי לענין קרבן פסח, שאי אפשר לומר בישול ממש דפסח אינו נאכל אלא עלי, ואם כן אף בישול הנאמר באיסור בשר בחלב כולל גם צלי, ומבואר איסור עלי בבשר וחלב.

ודחה שם בחוו"ד (סק"א), דכמו דאמרין (ב"מ נו:), אלא כל ידו ממש הוא, ושאי התם דליכא למימר הכי אלא ברשותו, ומבואר, דאכן ידו הכוונה ידו ממש דכתיב (במדבר כא, כו), ויקח את כל ארצו מידו, ושם על כרחך ידו ברשותו ולא ידו ממש, אלא כיון שאי אפשר לפרש ידו ממש בעל כרחך ידו היינו רשותו הכא דידו היינו ידו ממש, רק היכי דליכא למימר הכי הכוונה היא רשותו, ה"נ י"ל **דבישול לאו היינו עלי**, רק היכי דליכא למימר הכי, **בישול הכוונה לצלי**.

ב ת ו ה " ק
ב פ ר ש ת נ ו
(י ד - כ ב),
ע ש ר ת ע ש ר
א ת
ת ב ו א ת

זרעך היוצא השדה שנה בשנה.

כתב הרבינו יונה, (פ' שלשה שאכלו), דמדכתיב **היוצא השדה**, ילפינן למעוטי עציץ שאינו נקוב שאין חייבת במעשרות, וכ"ה **בירושלמי** (פ"ק דערלה), דהזרוע בבית פטור.

ובירושלמי (כלאים פ"ה ה"ו), בעי רבי יוסי, האם אפשר לברך המוציא, על פת מחיטים שגדלו בעציץ, ורבי יונה בעי, האם דלעת הגדילה בעציץ דינה כתלוש לסכך בה את הסוכה, ולא נפשטו הספקות.

לדעת **הפני משה** (שם), רבי יונה בא לחלוק על רבי יוסי, וסובר שמברכים המוציא על פת שגדל בעציץ נקוב, כמו שנחשב מחובר לגבי דיני כלאים ושבט, והסתפק רק בדיני סיכוך, מאידך לדעת כמה מפרשים (בירושלמי שם) רבי יונה אינו חולק על רבי יוסי לגבי ברכה בגדל בעציץ.

עציץ שאינו נקוב אם לברך המוציא

ונחלקו מפרשי הירושלמי, האם הספק של רבי יוסי מתייחס **לעציץ נקוב או לעציץ שאינו נקוב**. לדעת **הרידב"ז** (בפירוש הרידב"ז), **ובתוס' רי"ד**, **והפני משה** (שם), ביארו, שהספק של הירושלמי מדובר בעציץ נקוב.

וכתב הרידב"ז לבאר, שכל מקום שכתוב ארץ או ארץ, הכוונה קרקע ממש ולא עציץ נקוב, ולכן אין מביאים ביכורים מגידולי עציץ נקוב דכתיב (במדבר פרק יח פסוק יג), בארצם, אולם היכא דכתיב שדה, לא ממעט עציץ נקוב, ומעתה הספק לגבי ברכת המוציא, האם יכול לברך המוציא לחם שהרי עציץ נקוב אינו בכלל ארץ, ואינו יכול לסיים כמטבע הברכה מן הארץ, או דלמא יברך בלי לסיים מן הארץ, או שיסיים בנוסח אחר.

וכ"כ **הישועות מלכו** להגר"י מקוטנא (קונטרס קרית ארבע להרמב"ם תרומות פ"א הל' כב), דלעולם גוף העציץ והקרקע שבתוכו אינו נחשב כמחובר, ובביאור הדברים יעו' **במנחת שלמה** (ח"א סי' מ'), שבעציץ נקוב למרות שהגידולים יונקים קצת מהקרקע והיניקה מחייבת את הגידולים במצוות התלויות בארץ, כגון תרומות ומעשרות ושביעית, מכל מקום העפר שבעציץ נחשב כתלוש, ולכן הסתפק הירושלמי שאינו חשוב לברך עליו המוציא.

בעציץ נקוב לכו"ע ברכתו המוציא

ועי' **להרבינו מנוח** (סוכה פ"ה ה"ב), וכן הוא **בחזו"א** (כלאים סימן יג ס"ק טז), דהספק של הירושלמי הוא רק בעציץ שאינו נקוב, אבל בעציץ נקוב **ודאי שמברך עליו המוציא** כיון שמחובר לקרקע ביניקה הרי הוא בכלל ארץ, וכן משמעות **החיי אדם** (כלל נא סעיף יז, נשמת אדם חלק ב כלל קנב ס"ק א), **והמראה פנים** (בירושלמי שם), **והקדן אורה** (מנחות ע:), **והאגלי טל** (מלאכת דש סעיף ד אות ח), סברו דהספק של הירושלמי הוא בעציץ שאינו נקוב.

חידוש החיי אדם שמברכין מזונות וברכת המזון

כתב **החיי אדם** (הל' ברכות כלל נא סעיף יז, ובהל' לולב ח"ב כלל קנב, נשמת אדם ס"ק א), דפת העשויה מחמשת מיני דגן שגדל בעציץ שאינו נקוב, מברך לפניו מזונות, לפי שאין גידולו מן הארץ,

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

ק, ובכך החיים (קסח אות עז), תעג אות קטו), והמנחת שלמה (תניינא חלק ב סימן ט), דלהלכה אין נוקטים כדברי החיי אדם, והאוכל פת מחיטים שגדלו בעציץ שאינו נקוב מברך עליו המוציא.

רוב הפוסקים ס"ל דמברכין המוציא גם בעציץ שאינו נקוב

וכתבו בפתח הדביר ובשדי חמד ובכף החיים, שדוקא אם העציץ מונח על הארץ, אבל אם העציץ אינו מונח כלל על הקרקע כגון שנמצא בתוך הבית, אינו נקרא גידולי קרקע, וברכת הפת מזונו, וברכת הפרי שהכל, וכן מדויק בספר המכתם (ברכות מז:), שמברך המוציא על פת חטים שגדלו בעציץ שאינו נקוב.

והוכיחו כשיטתם, מהמבואר בירושלמי (ברכות פרק ו), ונפסק ברמב"ם (הל' ברכות פ"ג הל' יא), דכל שמברכים לאחריו ברכת המזון מברך לפניו המוציא, וכל שאין מברך לאחריו ברכת המזון אין מברך לפניו המוציא, והרי הגדל בעציץ שאינו נקוב מבואר בגמ' שמברך עליו ברכת המזון, אם כן מוכח שמברך עליו המוציא.

אם יש לדמות זה לאוכלי המן

והוסיף השדי חמד, שאינו דומה למן, שלא בירכו עליו ג' ברכות כי אם ברכה אחת, ובשור"ת מחזה אליהו (חלק א סימן כה), דוחה ראיה זו, שהכוונה למין שמברך עליו המוציא, ועוד טעם הוסיפו השדי חמד והמנחת שלמה, שהרי מבואר בירושלמי (שם), לפי פירוש הפני משה הנ"ל, שרבי יוסי נחלק על רבי יונה, וסובר שודאי מברכים המוציא על הגדל בעציץ שאינו נקוב, וכיון שרבי יונה הסתפק ורבי יוסי פשוט לו, נוקטים להלכה כרבי יוסי שפשוט לו שמברך המוציא.

עוד הוכיח האגלי טל מהא דאמרו (פסחים לה: לט.), שאפשר לצאת במצה שהחטים גדלו בעציץ שאינו נקוב, ומוכרח שברכתו המוציא, שהרי מבואר בגמ' מה מצה גידולי קרקע אף מרור גידולי קרקע, והגמ' לא דחתה שיכול לצאת חובת מצה בחטים שאינם גידולי קרקע, מוכח שגם הגדל בעציץ שאינו נקוב נחשב גידולי קרקע.

ומברך לאחריו ברכת המזון, וכן מבואר בספר הבתים (הלכות ברכות שער ג אות א), ובספר חוקת הפסח (סימן תעג אות א), בשם רבינו מנוח (על הלכות סוכה), על הפת שנעשית מחיטה שגדלה בעציץ שאינו נקוב מברך עליו בורא מיני מזונות

והאר"י בזה הציץ אליעזר (ח"ט סימן יב), דאף דהירושלמי הסתפק ולא הכריע, מכל מקום הכריע לברך מזונות ולא המוציא, כיון שיש ספק אם ברכתו המוציא, הרי אם יברך המוציא הוא בחשש ברכה לבטלה ואוכל בלי ברכה, אבל אם מברך מזונות ודאי יצא, וזהו לשיטתו (חיי אדם כלל נח סעיף ג), וכן דעת האליה רבה בשם הדרישה, הובא בביאור הלכה (סי' קסז סעיף י"ד) במקום, שאם בירך מזונות על כל דבר יצא, חוץ ממים ומלח לפי שאינם מזינים, ודלא כשיטת השולחן ערוך הרב (קסח ס"יב), ושור"ת בית יהודה (סימן מא), וערוך השולחן (קסז ס"ט), שאם ברך מזונות על הפת אינו יוצא אפילו בדיעבד.

ב' ראייות דגם בברכת מזונות מברכין ברכת המזון לאחריה

והוכיח החיי אדם כדבריו, שמברך ברכת המזון, גם במברך לפניו מזונות, מהמבואר בגמ' (ברכות מז:), שהאוכל טבל דרבנן שגדל בעציץ שאינו נקוב, אינו מצטרף לזימון, משמע שרק משום שהוא טבל דרבנן אינו יכול לזמן עליו, אבל מצד מה שהוא גידולי עציץ שאינו נקוב יכול לזמן, ומסתמא הוא הדין שיכול לברך עליו ברכת המזון.

עוד דימהו למן, שבירכו לפניו המוציא לחם מן השמים, ולא בירכו לפניו המוציא, ומכל מקום בירכו לאחריו ברכת המזון, כמבואר (ברכות מח:), בשעה שירד מן תיקן להם משה לישראל ברכת המזון, מאידך לדעת הרש"ש (פסחים דף לו) : דברכת המוציא וברכת המזון שוים, ואם גידולי עציץ לא נקראים מן הארץ ואין מברכים המוציא, אף אין מברכים עליהם ברכת המזון, ולשיטת הר"י שמברכים עליו ברכת המזון, הוא הדין שמברכים עליו המוציא.

לדעת האגלי טל (מלאכת דש אות ח ס"ק ג), והתוספת ירושלים (סימן רד), ופתח הדביר (או"ח רג ס"א, ר"ו סק"ב), והשדי חמד (כללים מערכת כ כלל

חמדת התורה

הטעם שצריך מיעוט לבהמה שפטורה בכיסוי

בתורה"ק בפרשתינו רק

הדם לא תאכלו
על הארץ תשפכנו
כמים

וברש"י תשפכנו כמים

ללמדך שאין צריך כיסוי הדם

וקשה דלפוטרו מן הכסוי למה לי קרא, והלא אין הכסוי נוהג אלא בחיה ועוף, כדכתיב (ויקרא יז, יג) אשר יצוד ציד חיה או עוף, ושפך את דמו וכסהו בעפר, חיה ועוף, אין, בהמה, לא.

א'

כיון דכתיב כצבי ואיל הו"א דבעי כיסוי

המזרחי (רא"ם) תירץ- ושמא יש לומר, דסלקא דעתך אמינא, כיון דאקשיה רחמנא לצבי ואיל, לבעי כסוי כותיהו, קמשמע לן.

ובגור אריה כתב, לא עיין הרב בפרק כיסוי הדם (חולין פד.), דבעי התם למימר שבהמה בכלל חיה לכיסוי, ויליף לה מהאי קרא דלא בעי כסוי, דכתיב על הארץ תשפכנו כמים. והוא הדין לכל שאר בהמה דאינה טעונה כיסוי מהאי קרא נפקא לן (שם), וגלי קרא בפסולי המוקדשין, לפי שפסולי מוקדשין בהמה הוא בודא, שאין שאר מין בהקדשה, ויעויין דברי דוד (להט"ז) שכתב, ותפסו עליו רבים דאשתמיט מיניה תלמוד ערוך בפרק כיסוי הדם.

ב'

כיון דבהמה בכלל חיה הו"א דבעי כיסוי

בשפתי חכמים תירץ- דהוה אמינא דכל בהמה דמה חייב בכסוי, דהא בהמה בכלל חיה היא ודם חיה צריך כסוי, הוא הדין בהמה, קא משמע לן על הארץ תשפכנו כמים מה מים אין צריך כסוי, אף דם פסולי המוקדשים ומינה ילפינן לכל בהמה שאין דמה צריך כסוי וכן הוא בהדיא בפרק כסוי הדם (דף עד) עיין שם.

ג'

קושיית הרא"ם למאן דלא ס"ל בהמה בכלל חיה

בשלל דוד (להגר"ד זיצנהיים) תירץ- דאפשר לומר, דמה שהקשה דבהמה בכלל חיה הוא ויליף לה מזאת החיה אשר תאכל (ויקרא יא, ב), וא"כ מוכח דדרשו חיה מלשון חיה ממש, וא"כ מוכח דבהמה בכלל.

וקשה דבריש פרק אלו טריפות [מב, א] יליף מיניה דטריפה אינו חיה, ודריש חיה מלשון חיות, דשיכול לחיות אכול אבל שאינו יכול לחיות לא תאכל. והרב חקרי לב (דף ל"ו ע"ב) (י"ד סימן כו) כתב, דהך סוגיא דריש אלו טריפות אזלא אליבא דר"ל דלא ס"ל הך דרשא דדריש דבהמה אינה בכלל, והך תנאי דס"ל בהמה בכלל חיה נפקא להו טריפה אינה חיה, מלימוד אחר, כי מזאת החיה אי אפשר ללמד כיון דפירושו חיים ממש. מעתה שפיר הקשה הרא"ם לר"ל דלא ס"ל הך דרשא דבהמה בכלל חיה, א"כ למה צריך מיעוט דבהמה אין טעון כיסוי.

ד'

הו"א דבכלל חיה חיה רק וכשישחוט בהמה עם עוף ליבעי כיסוי

יש לתירץ- עפ"י דברי החת"ס (חולין עט), שביאר דבסוגיא (שם פד.) הקשו, אימא בהמה בכלל חיה לכיסוי, ומשני עליך אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים, והשתא י"ל אי לאו קרא לחלק, ה"א לעולם בהמה בכלל חיה, אלא שאינו מחויב לכסות עד שישחוט שניהם חיה ועוף, ומקיים על הארץ תשפכנו כמים בשוחט אחד מהם, משו"ה איצטרך הכא קרא לחלק טפי מבעלמא, ולזה אמרה תורה דבהמה לכו"ע אפילו למאן דליכא קרא לחלק בבהמה לא צריך כיסוי כלל בשום אופן. (מחמדי התורה)

וזה כוונתו, דכיון דכתיב ביה כצבי וכאייל, הרי דכמו דשם בעי כיסוי אפילו באחד, כן נמי בבהמה קמ"ל דלא בעי כיסוי כלל.

נחמד ונעים

רעיונות נפלאים ומחודדים בפרשה

מעלת האדם נכרת בפניו

ראה אנכי נותן לפניכם – שמעתי מאמור ז"ע **בעל הויחי יעקב**, דבר נפלא דרך צחות, הנה מקרא כתוב חכמת אדם תאיר פניו, וכן בהרבה מקומות בתורה ובחז"ל מצינו כהאי גוונא, פנים בפנים דיבר ה', בעלייה לרגל ולא יראו פני ריקם, וכנהה רבות, ולעומת זה גם להיפך, ושמתי פני באיש ההוא, ובחז"ל אסור להסתכל בפני אדם רשע, והענין הוא, כי בפני האדם ניכר ביותר, אם לטב או למוטב, וגם בגדולת השבת מצינו בזהר באמירת כוונא, ואנפאה נהירין בנהייו עילאע, והדרתו של אדם בפניו, ורמזה לנו התורה, ראה אנכי נותן **לפניכם**, שעל פני האדם יהא ניכר האם ברכה או להיפך.

הקרון קיימת לעולם הבא

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה – אמרו חכמינו אין הקב"ה מזכיר שמו על דבר רע, ובעל הטורים ראה אנכי של עשרת הדברות, וק' דאם הוזכר שמו של הקב"ה היאך מופיע בפסוק שנאמר בו קללה, וביאר ע"ד מה שאמרו היום לעשות ולמחר לקבל שכרם, אולם יש מצוות שמקבלים שכרם בעה"ז ובעה"ב, כפי שאומרים כל יום בתפלת שחרית. ואחד מהם הוא האמונה, דאמרו אין ישראל נוזין אלא בזכות האמונה, ואנכי ולא יהיה לך הם יסוד האמונה, ובזה יובן, ראה אנכי היינו מצוות האמונה, יש בה תרתי נותן לפניכם היום ברכה, וכתוספת לזה וקללה ר"ת והקרון קיימת לו לעולם הבא, והרי דכוליה קרא ברכה הוא, והיטב הוזכר שמו של הקב"ה (**החיד"א**)

אם יש חילוק בין עני לאבין בהל' צדקה

אפס כי לא יהיה בך אביון – וברש"י דאביון דל יותר מעני, ועי' (ב"מ קיא); **ברש"י** ד"ה אבל אביון דצריך ליה, **טפי מעני**, ומבואר כאן דאביון נחשב אדם שעני יותר מסתם עני.

והגה"ק מקו"י גלוב ארץ צבי על מועדים (ע' ריא), דלכאורה היה נראה, דמצוה היא לחזור אחר עני ביותר לענין מצוות מתנות לאביונים כיון דלא כתוב מתנות לעניים רק **לאביונים**, ובמקור חיים (לבעל החוות אייר סי' תרצ"ד) כתב, ידקדק לשלוח **לעניים מרודים** ומופלגים הנקראים אביונים, והיינו ש"אביונים" הכוונה לעניים מרודים.

אולם בערוך השולחן (סי' תרצ"ד ס"ג) כתב, דאע"ג דבתורה עני ואביון שני דברים הם, כדכתיב (בפ' כי תצא) לא תעשוק שכיר **עני ואביון**, ושני דברים הם כדאיתא בב"מ (קיא): דאביון יותר מעונה מעני, ולשון אביון הוא האובה ואינו משיג, ונגד זה אביון אין לו בושת לבקש, והעני יש לו בושת וכו', מ"מ אינו כן.

והביא ראה, מפרשתינו, דכתיב כי יהיה בך אביון וגו' כי לא יחדל אביון וגו' פתוח תפתח את ידך לאחריך **לעניי ולאביוני** בארצך, הרי שפתח באביון וסיים בשניהם, אלמא דהכל אחד, והא דכתיב "ומתנות לאביונים" רבותא קאמר, לא מיבעיא עני שיש לו בושה, ובשכר שכיר הוא קודם, אלא אפילו לאביון יצאת ידי חובתך, ואף על פי שהוא בעצמו מבקש ממך, וכ"ש לעני שמתבייש לבקש ואתה מקדים ונותן לו שיש מצוה יותר.

עוד הקשה הגה"ק מקו"י גלוב, דלהנ"ל קשה, למאי דאיתא (מדרש משלי) דפורים לא יבטל לעתיד, אפילו אם – כל המועדים, יהיו בטלים, אבל ימי הפורים לא יבטלו" הרי בזמן שעושין רצונו של מקום יקיים הקרא, "אפס כי לא יהיה בך אביון (ע' ברש"י דברים ט"ו, ד'), ואין יקיימו אז מצוות מתנות לאביונים, ונשאר בקושיא.

וי"ל בזה, עפ"י מש"כ רבי צדוק פרי צדיק, דהא דאיתא דפורים לא יתבטל, ר"ל כמו שאחז"ל לגבי יוה"כ פ' דעיצומו של יום מכפר, ה"נ יום הפורים שהוא כיוה"כ כדאיתא בתקוני הוזה"ק, ג"כ לא יתבטל עצומו של יום, לפ"ז נראה פשוט, דרק עצם היום ישאר, אך דיני היום, כמו משלוח מנות וכדו' לא יהי כלל לעת"ל, ולפי"ז א"ש קושית הארץ צבי הנ"ל.

אל יבדוק למי נותן כך הקב"ה לא יבדוק אחריו

נתן תתן לו ואל ירע לבבך בתתן לו – בגמ' (ב"ק טז); אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אפילו בשעה שעושין צדקה הכשלים בבני אדם שאינן מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהן שכר.

ובמנורת זהב (עה"ת), משם **הרה"ק רבי זושא** שהקשה, וכי ירמיה הצדיק היה חפץ באבדן שונאיו חס ושלום, וביאר שהכוונה לטובתם, דהנה ידוע, שבמידה שאדם מודד מודדין לו, ואם אדם בודק את המקלים ממנו צדקה אם הם הגונים או לא, גם בשמים בודקין אחריו, האם הוא ראוי להשפיע לו שפע, אבל אם איננו בודק ונותן גם לאלו שאינם הגונים, גם בבית דין של מעלה אין בודקין אחריו. ולפי שראה ירמיה ששונאיו הם רשעים, פנה אל הקדוש ברוך הוא שיזימן להם נתינת צדקה לאנשים שאינם מהוגנים, וממילא גם משמים ישפיעו עליהם מאוצר מתנת חנים.

ופירש בזה הרה"ק רבי דוד מדינב שזה הכוונה בפרשתינו, **השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל** וגו' והיה בך חטא, ויש לדקדק, מאי שנת מצות צדקה מכל המצוות, הרי גם בציצית ובתפילין אפשר לומר השמר לך פן לא תלבש ציצית ותפילין והיה בך חטא והכוונה, שפעמים שאדם מדמה עצמו לצדיק מבור, ולכן 'ורעה עינך באחריך האביון', דהיינו האביון בתורה ובמצוות, 'ולא תתן לו', ואז 'וקרא עליך אל ה'', ויבדקו אחריו בית דין של מעלה, 'והיה בך חטא', ימצאו בך חטאים, על כן 'נתן תתן לו', ולא ירע לבבך בתתן לו', כי בגלל הדבר הזה שלא תדקדק ותקיים אין בודקין למצוות, יברכך ה' מאוצר מתנת חנים.

והא בליקוט הגרשוני (אות צדקה) שבה יתורץ קושיות התוס' בכמה מקומות בש"ס, דמצינו שהיו כופין על הצדקות, וקשה, הרי כל מצות עשה שמתן שכרה בצידה אין בית דין של מטה כופין עליה, ולמה על זה כפו, ולהנ"ל ניחא, דמה שאמר הכתוב 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך' אינו בתורת שכר, אלא הוא ברכת ה' מאוצרו המיוחד למי שאינו בודק אחר העני האם הוא הגון או לא.

המקור למנהג שבפסח לא מתעריבים אחד עם חבריו באכילה

ושמחת לפני ה' אלוהיך – בזרע קודש (בדרוש אחרון של פסח) יום טוב האחרון של פסח, מורה על התחברות ישראל שאין מתחמדים כ"כ ואין אחד מחמיר יותר מחבירו, ויכול כל אחד לאכול עם חבריו, וכ"כ בספ"ק **צמח דוד** לפסח וזה"ל, בימי הפסח ראינו **שאפילו הת"ח יש להם התרחקות א' מחביריו** מחומרת דפסח, **ובהגדה אמרי קודש** (דף קנ"ט) הובא **שהגה"ק מהו"א מבעלזא** ז"ע אמר רמז למנהג זה כי בפרשתינו, בחג השבועות כתיב **ושמחת לפני ה' אלקיך** אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך, וכן בחג הסוכות כתיב **ושמחת** בחגך אתה ובנך ובתך וגו', אבל בפסח לא כתיב כן, משמע דפסח אין משתתפים אחד עם השני.

ויש שהביאו סמך לזה, מהא דאמרו (פסחים ל.), דאמר רבא, כי הוינן בי רב נחמן כי היו נפקי שבעה יומי דפסחא וכו', ובספר **מיכאל דאסותא** (דף יח) במכתב מהגה"צ ר' ישכר דוב באב"ד (אב"ד בוסקא), דקצת קשה, דהא עדיין יום טוב הוא בחז"ל, **והרש"ש** (שם) עמד בזה, אלא בהכרח ש"ל דרבא לא הלך לרב נחמן עד כי הוו נפקי שבעה יומא דפסחא והיינו עד אחרון של פסח כדי שלא יטעם שם.

הטעם למילתא דבדיחותא קודם הלימוד

כל מבחר נדריכם – יעו' (שבת ל) דקודם הלימוד איזה מילתא דבדיחותא, והטעם, דאמרו חז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד (סוכה כב), כי לפי קדושת ישראל אסור להם לשוח שיחת חולין כלל, אבל באמת מפני מה תיקנו לשוח מילתא דבדיחותא קודם הלימוד, רק דאיתא דבכל המצות תיקנו חכמים ליתן **חלק נס"א** שלא יקטרג על ישראל, ולכן בתפילין תיקנו שהיו **השערות מגולין קצת**, והנה בלימוד אין לס"א חלק בה כלל, ולכן תיקנו לומר איזה מילתא דבדיחותא קודם הלימוד, והוא דבר פלא. (**תפארת יהונתן**)

ובספר התניא (פרק ז'), שכאשר מתנהג בדברים המותרים עבור עבודת ה', היה זה כמצוה גמורה והאוכל בשרא שמיניא דתורא ושותה יין המבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו, או כדי לקיים מצות עונג שבת ויו"ט, **אזי נתברר כי ועולה לה' כעולה וכקרבן**, וכן האומר מילי דבדיחותא לפקח דעתו ולשמח לבו לה' ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה, **וכמו שעשה רבא לתלמידיו שאמרו לפניכם מילתא דבדיחותא תחילה ובדחי רבנן**, מבואר דס"ל דהאי מילי דבדיחותא לא היה בד"ת, ואעפ"כ שרי ואפי' מצוה איכא בזה.

חמדת הפרשה

לימוד דקרבנות באים מחולין למדים מתג השבועות

בתורה"ק בפרשתינו ועשית חג שבועות ליהוה אלהיך מסת נדבת ידך אשר נתת כאשר יברכך ה' אלקיך.

ובגמ' (חגיגה ח.) דרשו, מסת – מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין, **כתב הרוקח** (עה"ת) דתיבות "מסת נדבת ידך" בגי' **שאדם יביא חובתו מן החולין**.

ויש לתמוה, מ"ט שלמדו דין זה דווקא בחג השבועות.

א'

בשבועות בא שפע בלי צמצום

הפנים יפות (בפרשתינו) ביאר – **דיש בזה טעם כמסו**, שזכו בו ישראל לכתר תורה כמ"ש במס' שבת בפ' ר"ע שקשר לישראל שני כתרים אחד וכו', והנה מדת הכתר הוא השפע בלי צמצום כלל, שכל הבחינות הם בצמצום, **והכתר הוא מקיף את כולם**, והוא בחינת מה שאמרו יותר מה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק (פסחים קיב.) יעו"ש במתיקת דבריו.

והוסיף, דיש לרמוז במילת מסת שמספרו ת"ק, לפי מ"ש שמידה טובה מרובה חמש מאות (סוטה י"א), וכן ירמוז עוד במילת מסת ששורשו הוא מ"מ סמ"ך על מה שאחז"ל (שבת קד.) מ"מ וסמ"ך בנס היו עומדים, מטעם זה אמרו חז"ל (יומא עב.) שהתורה הוא סם חיים, מפני שהלוחות היו כתובים פנים ואחור, דכתיב מזה ומזה הם כתובים, ואותיות סם בא"ב ב"ש הם אותיות חי, לרמוז על סם החיים, ומספר מ"מ סמ"ך הוא מאה, והיא רמז על משאחז"ל (מנחות מג.); מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום, והוא רמז למאה מדרגות שנתעלו בהיותם במצרים שקועים בטומאה במ"ט שערי טומאה ונתעלו בקדושה בבין"ש שערי קדושה.

ב'

ללמד דשבועות עוברים בבל תאחר מיד

במהר"ל דיסקין (בפרשתינו) ביאר – דלדרשת הגמ' אתי לאסור הקרבת נדרים ונדבות לקרבן רא', ולפ"ז ביש לו נדרים ונדבות בחג, א"א להקריבם לא לשם ראייה ולא מצד הנדרים והנדבות, דנדרים ונדבות אינן קריבין ביום טוב, והנה בפסח וסוכות יכול להקריבם בחוה"מ שלא לעבור בבל תאחר, דאינו עובר אלא אחרי ז' ימי תשלומין, משא"כ בשבועות עובר מיד אחרי יום טוב, דאף דגם שבועות יש לו תשלומין, מ"מ עובר בבל תאחר מיד שעבר החג, וא"כ הו"א דמותר להקריב נדרים ונדבות בשבועות עכ"פ לשם ראייה שלא יעבור בבל תאחר, להכי כתיב בשבועות מסת, לאשמעינן דמ"מ אינו מביא חובתו אלא מן החולין.

(אמנם **בטור"א** ר"ה ו. ד"ה אלא) מוכיח דאינו עובר בבל תאחר בשבועות אלא אחרי ה' ימי התשלומין, ודלא כדנקט המהר"ל דיסקין, **ובדברי יחזקאל** (סי' י"ג ס"ק י"ט) מייית מהרמב"ן להדיא דשבועות עובר בבל תאחר מיד, דלא כהטור"א, וכ"כ **בשפ"א** ר"ה שם להשיג על הטור"א, והיינו כדברי המהר"ל דיסקין).

ג'

דווקא בשבועות חייב לטופלה עם החגיגה

בטעמא דקרא (להגר"ח קנייבסקי זצ"ל) ביאר – ד"ל דבשבועות הוא יותר נחוץ מכל הרגלים, כיון שאין נמצא בירושלים אלא יום זה, וחוזר לביתו, משא"כ בכל הרגלים שנמצא כל המועד ויכול להקריב המע"ש שלו בשאר ימי המועד ואין לו צורך לטופלה עם החגיגה.

ד'

מ"מ בזה להלכה בכמה דינים

ובתש"ו מהר"ל (סי' נ"ו אות ז') כתב בנדון אם יוצא מצות מתנות **לאביונים במעות מעשר**, וכתב ודלא נפיק במעות מעשר, כיון דתקנתא דרבנן הוא הוי דבר שבחובה, ונמצא זה פורע חובו ממעשרו ואין לו בו אלא טובת הנאה, ויש מרבותינו דפסקו דאינו ממון, ואפילו למ"ד ממון, מכל מקום הוי דבר שבחובה וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין" עכ"ל.

וכעין זה כתב בשל"ה (מס' מגילה פ"ו ע"ב) כל דבר שבחובה אינה באה אלא מן החולין, כדמציינן בענין עולת ראייה וחגיגה שאינה באה מהמעשר אלא מן החולין, וכן נ"ל **לענין פורים** שנוהגים במחצית השקל ומכל שכן במשלוח מנות ומתנות לאביונים, **שהוצאה זו יוציא אדם משלו ולא ממעות מעשר שלו**.

והוסיף דכן מצא כתוב, דדוקא משלו כאשר השיב **מהר"י מולין** דבמעות מעשר לא נפיק די מתנות לאביונים, ומזה נראה לי באותן המקומות שנותנים קצבה מכל נפש לחזן קודם קריאת המגילה, מעות פורים, **בזה לא נפקי די מתנות לאביונים** כי הוא בכלל השכירות, ואם לא יתן הקצבה ההוא היה צריך להרבות שכירות החזן, וא"כ הוא הצדקה תהיה לנו ולא לעניים, אלא צריך ליתן בלאו הכי **כפי נדבת מסת ידו** ע"כ, אמנם כשהפריש כפי מסת ידו ורוצה להוסיף, **נראה דמותר להוסיף ממעות מעשר שלו** – הובא במג"א (סי' תרצ"ד סק"א), וכיוצא ב**כתב בא"ר** (סי' תר"ה) בשם מהר"ל **דהפדה כפרות לא יפדה ממעות מעשר רק מהחולין שיש לו**.

חמדת אבות

עובדות מאבותינו ורבותינו מפרשת השבוע

מעלת המברך בקול

בתורה"ק בפרשתנו את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוהיכם (יא, כז)

הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"ל, ראה פעם אחד שאמר ברכות השחר בלחש, ואף אחד לא שמע, אמר לו בתורתנו כתיב **את הברכה** אשר תשמעו, והיינו שאת הברכות שאנחנו אומרים בכל יום, **אשר תשמעו** צריך שישמעו ושיכולים לענות אמן, **אל מצוות ה' אלקיכם** חלק זה שייך גם לקיום המצוות. ויענין **בנחל קדומים** (בראשית א סק"ו), שכתב בשם גורי האר"י **דבראשית** ר"ת בקול רם אברך שם י"י תמיד, מכאן רמז שיש לברך בקול רם (כדי) שיענו אמן.

ובפלא יועץ (ערך ברכות) כתב, **וישתדל ברוב עוז ותעצומות לברך כל ברכותיו בקול רם** אות באות תיבה בתיבה ברעיונות דלכא וכו' **וזה האות אם הוא איש טוב**.

כעין זה נאמר **במדרש תלפיות** (סוף ענף רפרוף אברים), כתב **בספר חסידים** (סימן תתכ), כתיב (תהלים קג א) **ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו**, כשיברך להקב"ה צריך לברכו בקול רם, כי בקול רם **כל הקרבים מתנועעים ונמשכים אחר הקול**, והוסיף המגיה כתב חז"ל 'בראשית' בראשי תיבות בקול רם אברך שם י"י תמיד, רמז הקדוש ברוך הוא בתחילת התורה, כשיברך האדם, יברך בקול רם, כדי שיתקדשו כל אבריו בתנועת הקול, כדברי הרב ז"ל.

וראה בבגדי ישע (סימן קסז ס"ק לג) שמביא דבר נפלא, בשם **כתבי האר"י** על הפסוק (איוב כג יג) **והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש**, כלומר, מאחר שכח המברך על ידי שעונים אחריו אמן גדול כל כך, מה יעשה אדם המברך והוא יושב בדד [והוא באחד], ואין מי שישב לו לענות על ברכתו, ומי ישיבנו, ועל זה אמר הכותב 'נפשו אותה', דהיינו על ידי שמברך בחשק גדול ובאהבה רבה, 'ויעש' - עושה מלאך קדוש בברכתו והוא עונה אמן, וכ"ה בשו"ת **תשובה מאהבה** (או"ח סימן ריב) שכתב, ששמע זאת דרך צחות מהרב הגאון החסיד המפורסם מו"ה שמעלקא סג"ל צוקללה"ה אב"ד ור"מ בק"ק נ"ש.

ויש לציין עוד, שעל פי דברי **הרמ"א** (סימן קסז ס"ב) שכתב, יש למברך לכון 'לאמן' שעונה שומע הברכה, משום שעניית האמן גם כן מכלל הברכה היא, ואף על גב שהוא ברך כבר בעצמו, מכל מקום על ידי שעונים אמן על הברכה, היא חשובה יותר, ולכן נכון לכתחילה לכון לצאת בעניית האמן שעונה השומע (משנ"ב סק"ב), ויעו"ש בביאור הלכה), והדק היטב כדברי הרה"ק מצאנז שזהו חלק מהברכה עניית האמן.

ומופלאין הם, דברי **האור זרוע** (ח"ב הלכות שבת סימן מב ד"ה בשחרית) שכתב, ואני **הכרתי יהודי אחד מוורמ"ש והיו קורין אותו ר' בונים**, והיה זקן וקובר מתים ושמעתי אל נכון ואל האמת, שפעם אחת השכים לבית הכנסת וראה אדם אחד יושב לפני בית הכנסת ובראשו כתר של עשבים, ונתפחד כסבור שהוא שד, וקרא ואמר לו, **וכי אינך פלוני שמת עתה וקברתיך** ואמר לו הן, וא"ל היאך אתה באותו עולם ואמר לו היטב עד מאוד, וא"ל מה זכיות יש לך והלא אתה היית אדם כל דהו, וא"ל **רק באותו זכות שהייתי אומר ברכות בקול נעים בביהכ"נ, בזכות זה הביאוני בגן עדן ומכבדין אותי, וזה לך הסימן שאני הוא המדבר אליך כי תראה בית יד חלוקי שקרוע שקרעת לי כשהלבשתי התכריכין**.

ושאל לו מה זה שבראשך, וענהו הם עשבים שבגן עדן ששמתי בראשי כדי לבטל ריח רע מעלי של זה העולם, **כתבתי אני המחבר אילו המעשים כדי שיראה יראת שמים וישים אל לבו, ויאמר שבחותיו של הקדוש ברוך הוא בקול נעים ובכוונה ויזכה לגן עדן**.

ובמחצית השקל (או"ח סי' ו סק"ט) שמביא בשם ספר **עשרה מאמרות** שטוב להדר שיהיו שנים שומעים ברכותיו ויענו עליהם אמן, וכן מביא את דברי **השלמי צבור** למרה"ר אלגזי (בדיני עניית אמן אות לא) בשם **הרב ב' ידות** וז"ל וכוין שגדול כח עניית אמן כ"כ ראוי למברך להשמיע קולו כשמברך כדי שיענו אמן, ואם אינו עושה כן נמצא שהוא גורם שלא יענו אמן והעונש הראוי למי שאינו עונה אמן ראוי לו.

עובדא עם המדפיס שהשמיט תיבות- משיח ה' ושמו חיים

כי יהיה בן אביון- הרה"ק מקור"ק זצ"ל חשק שידפיסו את החומשים עם פי' אור החיים, פעם הביא לו מדפיס א' את הספר שהו"ל חומש עם אור החיים, כשתפח הרה"ק מקור"ק את הספרים, הבחין שעה"פ כי יהי בן אביון, השמיט בסיום הפירוש את התיבות "משיח ה' שמו חיים".

כששאל את המדפיס לפשר הדברים, ענה דכיון דידע שהאור החיים כיוון כאן על עצמו, לכן השמיט זאת, **פתח הרה"ק מקור"ק** את החומש עם פירוש אור החיים שהדפיס, ובפרשת נשא וקרא באור החיים (שמביא כאן דברי חז"ל (סוטה יח. במשנה קידושין כז): ואמרה האשה אמן ואמן, אמן מאיש זה אמן מאיש אחר, בין מאיש זה בין מאשר, במקום, בין מאחר, ואותו המדפיס היה שמו אשר, ואמר לו הרה"ק מקור"ק **ראה חותמך**, ונדע כי נכשל בעוון נורא זה, ובספר הנ"ל מציין הכותב (ר"ח קאנללער ז"ל) שראה חומש זה בבית נכדו הרה"ח ר' משה מראדווויטש זצ"ל.

חמדת הפלאות

עיון בדברי רבינו ה"פלא יועץ"

השתתפות בצער חבירו

כתב רביה"ק **בספרו פלא יועץ** (ערך צער), אם אחד מקרוביו או חבריו מתייסר ומצטער חייב האדם להצטער בצערו ולחוש כאביו ויסוריו, וזה חצי נחמה לאדם שרואה שגם אחרים מצטערים עמו בצרתו, וידבר אל לבו (ויאמר לו המקום ימלא חסרונך (ירושלמי שם) וכדו', וכן צריך להצטער מאד על חורבן ביהמ"ק וגלות ישראל, וכן צריך האדם להצטער צער על חסרונו בעבודת ה' וכמאמר החכם לאחד מצטער אם צערך על צער שמים הקדוש ברוך הוא יוסיף לך צער כהנה וכהנה.

אולם על צערו עצמו, אין לו לחוש, והביא מעובדא שמוכא בספר "שני לוחות הברית", מעשה בחסיד אחד שנכנס לעיר וראה אותם עצבים וממורים, והוא היה שמח וטוב לב מפזז ומכרכר, ויאמרו לו אנשי העיר לשמחה מה זה עושה, אמר להם ולמה לא אשמח אמרו לו, הלוא תראה כל העם בוכים איש פתח אהלו ולמה אתה משחק בין הבוכים, אמר להם אמשל לכם משל, לאחד שנכנס לבית ומצא אותם ישנים וחולמים חלומות מבהלים, ובוכים בחלומם, האם הרואה זאת יצטער, הלוא יודע שאין זה אלא חלום, וכשיעור משנתו אז ינוח לו, כן הדבר הזה, שכל המצטערים על עניני העולם הזה היו כחולמים, ואני שאני ער, יודע שהכל הבל.

וראה אגרא דפרקא (אות קכ"ד), ובעת שידמין לאדם איזה עיגום וצער יזכיר ויאמר הפסוק (תהילים כ"ה י"ח) **'ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי'** בכדי שישם אל לבו שהוא בהשגחת הבורא על עוונותיו כי כמה וכמה עוונות יש לו לאדם שאינם מתכפרים ע"י תשובה ויוה"כ, וכו'.

וביותר מצאנו, שכתב, הרמ"ק בספרו **תומר דבורה** (פ"ב) שיחשוב על עוונותיו תמיד וירצה בטהרה ובתוכחות ויסורים, ויאמר מה הם היסורים היותר טובים בעולם שלא יטרידוני מעבודת ה'.

ובהעמק שאלה (שאילתא קטא אות ד) כתב להוכיח, שלא רק שצריך להשתתף בצער חבירו, אלא שחייב כל אדם **לסבול צער** כדי שיחיה חבירו, וכפי שכתב רש"י (סנהדרין עג). שכתב 'לא תעמוד על דם רעך, **חזור על כל צדדים כדי להצילו**. וכל הצדדים כולל גם יסורים, יעו"ש.

אך היעצ"ץ (מגדל עוז, אבן הבוחן פנה א אות פג) כתב, שאין אדם חייב לסבול בשביל הצלת חברו, דמכות קשות ממוות, וכמו שיהודים אינם רשאים למסור אחד מהם ליסורים בעלילה, אם אינו חייב אפילו כשהם ייהרגו אם לא יתנוהו, ק"ו שאין אדם חייב למסור עצמו לגוים ליסורים בשביל הצלת חברו.

לצער חבירו כשכוונתו לשם שמים

ובהלכה מצאנו דבר חידוש, דיש פעמים שמותר לצער את חבירו כשהמטרה היא לשם שמים. דמבואר **בשבות יעקב** שדיינים ששמעו את טענות בעלי הדין, ויודעים הדין והפסק, אלא שאם יאמרו תיכף פסק הדין, יאמרו בעלי הדין המפסידים שהדיינים לא עיינו מספיק בנדון, ומתוך המהירות פסקו שלא כדין, לכן רוצים הדיינים להשהות את תשובתם, מותר להם לעשות זאת, ואעפ"י שגורמים צער ועיניו דין, בכל זאת הדבר מותר, הרי שמותר לצער, כשכוונת המצער היא לשם שמים, וחילילה מהא דאמרו (ב"ב טז): פנינה לשם שמים נתכוונה.

וכבר עמד על כך האדרי"ת (עובר אורח סימן רכב) והשיב, דיש לומר דבאופן כזה שבעלי הדין יחשדו בכשרים ויבאו לידי חטא שילעיו נגד הדיינים תלמידי חכמים, מוטב להשהות תשובתם, **ולחטוא בשב ואל תעשה**, ולא לגלות להם מיד את פסק הדין, משא"כ בפנינה שחטאה בקום ועשה, וציערה בדיבוריה את חנה אסור גם לשם שמים.

אך האדרי"ת העלה סברה נוספת, דאולי פנינה ציערה את חנה פעמים רבות, ודבר זה אסור, שאם אדם ירגיל את עצמו בכך יתרגל לזה, ויצער את חברו גם ללא צורך, ואולי נכשלה פנינה איזה פעמים בכיוצא בזה, ועל כן נענשה, והוסיף מהא דאמרו (ב"מ ס"א:), "לא תגנוב על מנת למיקט, וכתב **השאלות** (סימן ד'), **ובהעמק שאלה** (ס"ק ה'), שאפילו אם עושה כן כדי שידע לשימור חפציו, גם כן אסור, ונראה הטעם דמכל מקום צערא בשעתיה אית ליה לשעה קלה. (ויעניין ברבנו יונה בשערי תשובה שער ג' אות פ"ה) וגם זה אסור.

שאלה ע"ט- איזה הבדל יכול להיות בין פירות לירקות בהלכות קניינים?

תשובה ע"ח- צער בעל חיים, כל השבוע קיי"ל להלכה כמאן דאמר דמדרבנן הוא, אולם בשבת, איסור צב"ח הוא איסור דאורייתא.

תשובה ע"ט- בגמ' (קידושין סב:) דאיתא בברייתא **פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין, לכשיביאו שליש ויתלשו, והביאו שליש ונתלשו דבריו קיימין**, ובגמ' דרק שדה שדי לה מי גשמים, אז פירותיה נחשבים דבר שבא לעולם, ואילו שדה שצריכה השקיה, אינה נחשבת בא לעולם [שמא יפסד רש"י]. והנה מבואר בקדושין (ב: ועוד), שפירות די להם מי גשמים [מלבד אתרוג], ואילו ירקות צריכים השקיה, וא"כ הקונה פירות קודם ביאתם לעולם לא הוי דשבלע, וירקות הוי דשבל"ל.

שאלה פ'- היכן מצינו במפורשי הש"ס, שהקב"ה השתמש באופן מסוים, בדבר הדומה למגנט באבן השואבת?

שאלה פ"א- היכן מצינו מצוות עשה, שעיקר קיומה הוא רק אחרי שעבר זמנה?

פתרון לחידודא גליון רמ"ד- פרשת עקב

שאלה ע"ח- איזהו איסור מצינו, שבכל ימות השבוע הוא איסור דרבנן, ובשבת האיסור נהפך לדאורייתא?

לחידודא

חקירות הלכתיות ע"ד החידוד בש"ס ובפוסקים